

1

Pasakos

Visi, kurie pažinojo Benjaminą Ovičių, ypač mes, pažinoję jį taip gerai, kad galėjome vadinti tiesiog Benju, giliai viduje veikiausiai žinojome, kad jis niekada nebuvo iš tų, kuriems gerai baigiasi.

Žinoma, vis dėlto tikėjomės. Viešpatie, kaip mes tikėjomės. Naivos svajonės yra paskutinė meilės gynybinė linija, todėl mes visada kaip nors įsikalbame, kad būtent tie, kuriuos mylime, niekada nepatirs jokių siaubingų tragedijų ir būtent jie išvengs likimo. Dėl jų svajojame apie amžiną gyvenimą, trokštame ypatingų galių ir mėginame kurti laiko mašinas. Mes tikimės. Viešpatie, kaip mes tikimės.

Tačiau tiesa tokia, kad pasakos apie tokius berniukus kaip Benjis beveik niekada nesibaigia tuo, kad jie sulaukė žilos senatvės. Jų istorijos nebūna ilgos, jie nemiršta ramiai senelių namuose, galvą padėję ant minkštos pagalvės.

Tokie berniukai kaip Benjis miršta jauni. Smurtine mirtimi.

2

Audros

„Būk paprastas.“ Tai įprastas patarimas ir ledo ritulyje, ir gyvenime. Nieko nedaryk sudėtingiau, nei būtina, per daug negalvok, o geriau iš viso negalvok. Galbūt tai turėtų galioti ir tokioms istorijoms kaip ši, nes ją galėtum papasakoti greitai – juk ji prasideda dabar ir baigiasi vos po dviejų savaitių, o kas jau tokio per šį laiką gali spėti įvykti dviejuose ledo ritulio miestuose? Žinoma, kad ne tiek jau daug.

Tik viskas.

Ir ledo ritulyje, ir gyvenime būdinga problema – kad lengvos akimirkos būna retos. Visos kitos akimirkos – kova. Ši istorija prasideda ne šiandien. Ji tęsėsi dvejus metus, nes kaip tik tada Maja Anderson iš čia išsikraustė. Ji išvyko iš Bjornstado, pervažiavo per Hedą ir patraukė į pietus. Abu miestai yra miške ir taip arti vienas kito, ir taip toli nuo viso kito, kad Majai atrodė, jog ji emigruoja. Vieną dieną ji dainuos, kad žmonės, kurie užauga taip arti laukinės gamtos, galbūt labiau jaučia savo laukinę prigimtį. Tikriausiai ji bus ir perdėjusi, ir ne iki galo įvertinusi šį dalyką. Tai būdinga beveik viskam, kas apie mus sakoma. Bet jeigu tu čia apsilankysi, užklysi į „Kailio“ barą ir negausi į galvą už tai, kad kaip kvailys pasiteiravai jos amžiaus arba paprašei į kokteilį įmesti sumautą citrinos griežinėlių, tada Ramona, stovinti už baro, galbūt papasakos tau ką nors svarbaus: „Čia, miške, žmonės labiau priklauso vienas nuo kito nei didmiesčiuose. Čia žmonės taip arti vienas

kito, norime mes to ar ne, taip arti, kad vienam kipšui per stipriai apsvirtus miegant, kitam kipšui kitoje savivaldybės pusėje nusmunka marškiniai.“

Nori perprasti šią vietovę? Tada turi suprasti jos aplinką, kaip viskas ir visi susiję nematomais santykių, ištikimybės ir kaltės siūlais: ledo ritulio arena ir fabrikas, vieta rungtynių lentelėje ir pinigai, sportas ir darbo vietos, vaikystės draugai ir komandos draugai, kaimynai, bendradarbiai ir šeimos. Dėl viso šito žmonės laikosi išvien ir išgyvena, bet – kita vertus – yra vienas kitam siaubingai nusikaltę. Ramona papasakos tau ne viską, niekas nepapasakos, bet ar nori suprasti? Iš tiesų? Tada turi žinoti, kodėl mes čia atvykome.

Vieną žiemą prieš dvejus su puse metų Mają vakarėlyje išprievartavo Kevinas Erdalis, geriausias kada nors čia matytas ledo ritulio žaidėjas. Žinoma, šiais laikais niekas nesako „išprievartavimas“. Sako „skandalas“, „tai, kas atsitiko“ arba „na... žinai“. Visi gėdijasi, niekas negali pamiršti. Tame vakarėlyje prasidėjusių įvykių grandinė galiausiai nulėmė politinius sprendimus, ir pinigai buvo pervesti iš vieno miesto į kitą. Dėl to atėjo ir siaubingų išdavysčių pavasaris, ir vasara, paskui neapykantos ruduo ir smurto žiema, prasidėjusi ginču ledo arenoje ir pasibaigusi kone karu gatvėse. Vyrai juodomis striukėmis, policininkų vadinami chuliganais, tačiau visų Bjornstado gyventojų žinomi tik kaip „Grupė“, užpuolė savo priešus Hedo mieste, o jo vyrai atsakė padėgdami „Kailio“ barą. Siekdami keršto „Grupės“ nariai neteko jauno, visų be galo mylimo Vidaro, kuris žuvo autoavarijoje. Tai buvo visa ko kulminacija, galutinė daugelio metų agresijos pasekmė. Po to niekas ilgiau nebeištvėrė. Vidaras buvo palaidotas, du vyrai iš Hedo atsidūrė kalėjime, paliaubos buvo sudarytos ir tarp chuliganų, ir tarp miestų. Iki šiol jų buvo šiaip ne taip laikomasi, tačiau dabar jos kasdien atrodo vis trapesnės.

Kevinas ir jo šeima išsikraustė ir niekada nebegriš, niekas to ir neleis. Visas Bjornstadas padarė viską, kad ištrintų visus prisiminimus apie Keviną. Nors niekas neprisipažintų, visiems gerokai palengvėjo, kai lagaminą susikrovė ir Maja. Ji išsikraustė net į sostinę, įstojo į muzikos mokyklą ir tapo beveik kitu žmogumi,

tad visi likusieji galėjo vis mažiau kalbėti apie „skandalą“, kol galiausiai ėmė atrodyti, kad to niekada nebuvo.

Benjis Ovičius, kadaise geriausias Kevino draugas, taip pat susikrovė lagaminą. Jis buvo daug mažesnis už Majos, tačiau vaikinai iškeliavo toliau. Ji išvyko kitur, o jis tiesiog kur nors. Ji ieškojo atsakymų šviesoje, o jis tamsoje, ji mene, o jis butelių dugne. Ko gero, nė vienam iš jų iki galo nepavyko.

Bjornstade, kurį jie paliko už nugaros, ledo rutulio klubas riedėjo žemyn. Mieste, kuris visada svajojo apie neįmanomus dalykus, beveik niekas apskritai nebeturi jėgų svajoti. Peteris Andersonas, Majos tėvas, paliko sporto reikalų vadovo pareigas ir visai pasitraukė iš ledo rutulio. Rėmėjai išsilakstė, o savivaldybė prakalbo net apie klubo uždarymą ir visų išteklių bei finansinės paramos perdavimą Hedo ledo rutulio klubui. Tiesą sakant, Bjornstado klubą tik pačią paskutinę akimirką išgelbėjo nauji pinigai ir užsispyrę vietos verslininkai. Naujieji fabriko savininkai užsieniečiai nutarė, kad remdami klubą jie bus priimti vietinių gyventojų, o oportunistiškas politikas Rikardas Teo pamatė galimybę laimėti balsų – rėmėjų dėka atsirado kaip tik pakankamai pinigų kaip tik laiku, kad būtų užkirstas kelias žlugimui. Tuo pat metu senieji valdybos nariai buvo pakeisti naujais, buvo rengiami susirinkimai dėl klubo „prekės ženklo“ ir netrukus išdidžiai buvo pristatytas naujas „vertybinis darbas“. Buvo išsiuntinėti lankstinukai su paraginimu „Remti Bjornstado ledo rutulio klubą ne tik *lengva*, bet ir *teisingai!*“ Ir vis tiek viskas apsisvertė aukštyn kojomis, iš pradžių ant ledo, o paskui ir už jo ribų. Bjornstado trenerė Elisabeta Zakel siekė pareigų didesniame klube, tačiau negavo. Jos atiteko Hedo treneriui, kuris išvyko iš miško, su savimi pasiėmęs keletą geriausių žaidėjų. Hedas staiga liko be trenerio ir netrukus užsikasė tokioje pat intrigų ir kovos dėl valdžios skylėje, kaip, regis, visi klubai tokioje situacijoje. Tuo metu Bjornstade Zakel subūrė naują komandą, jauną vyruką vardu Bobo pasiėmė padėjėju ir surinko iš žaidėjų plėšikų gaują, o ją vedė šešiolikmetis vardu Amatas. Dabar jam aštuoniolika ir jis tapo viso šio krašto didžiausia ir nepralenkiamą žvaigžde – tokio didelio talento, kad visą praėjusią žiemą ėjo gandai, jog jis bus pašauktas į NHL ir taps Šiaurės

Amerikos profesionalu.* Visą praėjusį sezoną jis pirmavo visose iki vienu rungtynėse, kol pavasarį nepatyrė traumas. Jei to nebūtų nutikę, visas miestas buvo įsitikinęs, kad Bjornstadas būtų laimėjęs visą seriją ir patekęs į aukštesnę lygą. Jeigu Hedas savo ruožtu nebūtų gan stebuklingai pasiekęs įvarčių paskutinėse rungtynėse, būtų likęs paskutinėje vietoje ir nukritęs į žemesnę lygą.

Taigi visa, kas atrodė visiškai neįtikima, kai iš čia išvažiavo Maja ir Benjis, po dvejų metų staiga atrodo tik laiko klausimas – žalioji miestas kyla, o raudonasis leidžiasi. Atrodo, kad kiekvieną mėnesį sulaukia naujų rėmėjų, o Hedas mažiau, Bjornstado ledo arena neseniai buvo suremontuota, o Hedo stogas tuoj įgrius. Didžiausi Bjornstado darbdaviai – fabrikas ir maisto parduotuvė – vėl priima į darbą. Didžiausia Hedo darbdavė – ligoninė – kasmet mažina darbo vietų. Dabar pinigų turi Bjornstadas, čia yra darbo, tad mes esame nugalėtojai.

Ar nori tai suprasti? Tada turi suprasti, kad tai daugiau nei žemėlapiai. Žiūrint iš viršaus tikriausiai atrodome tik kaip du paprasti miesteliai miške, kai kurių akyse ne daugiau nei kaimai. Bjornstadą ir Hedą iš tiesų skiria tik tarp medžių vinguriuojantis kelias. Jis net neatrodo itin ilgas, tačiau tu greitai suprasi, kad būtų ilgokas pasivaikščiojimas, jei sumanytum eiti šaltyje ir prieš vėją, o čia kitokios temperatūros ir kitokio vėjo nebūna. Mes nekenčiame Hedo, o Hedas nekenčia mūsų. Jeigu visą sezoną laimime visas rungtynes, tačiau gauname į kailį per kokias vienas vienintele, tai vis tiek jaučiamės, lyg būtume praradę metus. Nėgana, kad mums sekasi. Reikia, kad jiems sumautai nesisektų, – tik tada galime iš tiesų džiaugtis. Bjornstado marškinėliai žali ir su lokio atvaizdu, o Hedo raudoni su buliumi. Atrodo paprasta, bet dėl spalvų neįmanoma pasakyti, kur ledo ritulio problemos baigiasi, o visos kitos prasideda. Bjornstade nerbsite nė vienos tvoros, nudažytos raudonai, o Hede – nė vienos žalios, nesvarbu, ar savininkas domisi ledo rituliu, ar ne. Taigi niekas nežino, ar ledo ritulio klubai pasiskolino spalvas iš tvorų, ar atvirkščiai.

* Nacionalinė ledo ritulio lyga (angl. *National Hockey League* (NHL)) – Šiaurės Amerikos ledo ritulio lyga, laikoma pačia stipriausia pasaulyje.

Ar neapykanta pagimdė klubus, ar klubai pagimdė neapykantą. Taigi, ar nori suprasti ledo ritulio miestus? Tada turi suprasti, kad sportas čia yra daug daugiau nei sportas.

Bet ar nori perprasti žmones? Iš tiesų perprasti? Tada tau reikia žinoti ir tai, kad visai netrukus smogs siaubinga gamtos stichija ir sunaikins tai, ką mylime. Galbūt gyvename ledo ritulio miestuose, bet pirmiausia esame miškų žmonės. Esame apsupti medžių, akmenų ir žemių, mačiusių, kaip tūkstančius metų užgimsta ir išnyksta rūšys. Galbūt galime apsimesti esą didūs ir stiprūs, tačiau prieš žemę nepakovosi. Vieną dieną čia ims pūsti vėjas, o naktį ims atrodyti, kad jis niekada nesiliaus.

Netrukus Maja ims dainuoti apie mus – tuos, kurie esame šalia išorinės ir vidinės laukinės gamtos. Ji dainuos, kad vietą, kurioje užaugo, apibūdina tragedijos, kurios mus ištiko ir kurias sukėlėme. Ji dainuos apie šį rudenį, kai miškas atsigrėš prieš mus visa jėga. Ji dainuos, kad visos žmonių gyvenamos vietos yra jų pasirinkimų suma ir kad visa, kas mus vienija, vis dėlto yra mūsų istorijos. Ji dainuos:

Ši istorija prasidėjo audra.

Tai bus baisiausia audra šiame krašte vienos kartos gyvenime. Galbūt taip sakome apie kiekvieną audrą, tačiau šita su niekuo nepalyginama. Buvo kalbama, kad sniegas šiais metais galbūt vėluos, tačiau vėjai ėmė pūsti anksti, rugpjūtis baigėsi nieko gera nežadančiu tvankiu karščiu, o tada mėnesių sandūroje įsiveržė ruduo ir temperatūra ėmė greitai kristi. Gamta aplink mus tampa nenuspėjama ir agresyvi. Pirmiausia tai pajunta šunys ir medžiotojai, netrukus ir visi kiti. Pastebime įspėjančius ženklus, tačiau audra vis dėlto atūžia su tokia jėga, kad mums pritrūksta oro. Ji rauna mišką su šaknimis ir užgesina dangų, užpuola mūsų namus ir miestus kaip suaugęs vyras, mušantis vaiką. Šimtamečiai kamieniai neatlaiko – tie, kurie buvo nepajudinami kaip uolos, staiga sulinksta tarsi smilgos po padu; vėjas ausyse ūžia taip garsiai, kad netoliese esantys žmonės mato juos tiesiog virstant, be jokio traškesio. Tarp namų trunkydamosi skraido nuplėštos skardos ir

čerpės, kaip ylos aštrumo sviediniai, medžiojantys bet kuri, mėginantį parsigauti namo. Miškas krenta ant kelių, kol galiausiai nebeįmanoma nei atvažiuoti čia, nei išvažiuoti. Paskui dingsta elektra ir miestai lieka akli naktį, o mobiliojo ryšio telefonai veikia tik šen bei ten. Visi, kurie susisiečia su mylimiausiais, į ragelį rėkia tą patį: „Lik namuose, lik namuose!“

Tačiau vienas panikos apimtas jaunas vyras iš Bjornstado mažu automobiliu mažais keliukais vyksta į Hedo ligoninę. Jis nediršo važiuoti iš namų, bet nediršo ir likti. Šalia sėdi nėščia žmona, jau atėjo laikas – nesvarbu, audra ar ne. Jis meldžiasi Dievui kaip ateistai apkasuose, ji surinka, kai medis negailestingai griūva ant variklio dangčio ir skarda įlinksta taip stipriai, jog moteris nubloškama į lango stiklą. Niekas jų negirdi.

3

Gaisrininkai

Ar nori suprasti žmones, gyvenančius dviejuose ledo ritulio miestuose? Iš tiesų suprasti? Tada turi žinoti, ką blogiausia galime padaryti.

Vėjas ne užia virš namų Hedo pakraštyje. Jis riaumoja siurbdamas į save fasadą. Grindys dreba taip, kad siūbuoja visur ant sienų kabantys raudoni Hedo ledo ritulio klubo marškinėliai ir gairėlės. Vėliau keturi vaikai, buvę viduje, sakys, kad jautėsi taip, lyg visata būtų mėginusi juos nužudyti. Tesa vyriausia, septyniolikos, paskui penkiolikmetis Tobijas, trylikametis Tedas ir septynmetis Turė. Jie išsigandę, kaip ir visi vaikai, tačiau budrūs ir pasirengę, nes nėra visiškai tokie pat kaip kiti vaikai. Jų mama yra akušerė, tėvas gaisrininkas, tad kartais atrodo, jog krizės būna vieninteliai atvejai, kai ši šeima iš tiesų susitvarko. Vos tik supratę, kas artėja, vaikai išbėgo laukan ir surinko terasos baldus, sūpynes ir laipynes, kad juos aptikęs vėjas neimtų svaidyti į langus. Tėtis Jonas nubėgo padėti į kitą sodą tolėliau gatvėje. Mama Hana paskambino visiems pažįstamiems pasiteirauti, ar jiems nieko netrūksta. Teko skambinti daugybei žmonių, nes juodu, regis, pažįsta visus, abu gimę ir užaugę Hede, o dar kai vienas dirba gaisrinėje, o kita liginėje, galiausiai nelieka nė vieno nepažįstamo. Čia jų miestelis, jų vaikai išmoko važiuoti dviračiu tose pat aikštelėse tarp namų, kuriose jie patys kadaise mokėsi ir buvo auklėjami pagal

tuos pačius principus: mylėk savo šeimą, daug dirbk, dėjuokis, kai Hedo komanda laimi rungtynes, bet dar labiau, kai Bjornstado komanda gauna į kailį; padėk tam, kuriam reikia pagalbos, būk geras kaimynas ir niekada nepamiršk, iš kur tu kilęs. Pastarojo dalyko tėvai moko ne aiškindami, o darydami; išmoko vaikus, kad galima ginčytis dėl visko, bet kai iškyla reikalas, būtina laikytis kaip kumščiu, nes vienas tu neturi jokių šansų.

Audra lauke nutraukė audrą viduje – tarp tėvų vėl buvo kilęs barnis, vienas iš didžiųjų. Hana yra maža ir sveria nedaug. Dabar sukandusi dantis stovi prie virtuvės lango ir trina savo mėlynės. Ji ištekėjo už prietrankos. Jonis aukštas ir plačiapetis, jo barzda vešli, o kumščiai sunkūs. Kaip ledo ritulio žaidėjas, jis buvo pagarsėjęs kaip pirmas, metantis šalin pirštines ir puolantis muštis; įsiutęs bulius iš Hedo klubo logotipo būtų galėjęs tikti ir kaip Jonio karikatūra. Vyras karštakošis ir užsispyręs, senamadiškas ir pilnas prietarų, vienas iš stereotipiškų rékalojančių aukštesniųjų klasių vaikinių, kurie taip ir neužaugo. Jis žaidė ledo ritulį tol, kol jam buvo leista, o paskui tapo gaisrininku, vieną rūbinę pakeitė kita ir toliau varžėsi dėl visko: kas padarys daugiausia atsispaudimų ant suoliuko, kas greičiausiai bėgs miške, kas išgers daugiausia alaus per kepsnių vakarėlį. Hana nuo pirmos dienos žinojo, kad tai, kas buvo žavinga tada, vieną dieną gali tapti pavojinga, nes nemokantys pralaimėti gali tapti agresyvūs, karštas temperamentas gali virsti smurtu. „Ilga dagtis, bet daug parako – tokie patys pavojingiausi“, – sakydavo jos uošvis. Prieškambaryje stovi vaza, kartą jau sudaužyta į šimtus gabaliukų, o paskui kruopščiai suklijuota, kad Hana nepamirštų.

Jonis įeina iš sodo. Pažvairuoja į Haną, ar ji vis dar nusiminusi. Barniai visada taip baigiasi, nes ji ištekėjo už kvailio, kuris niekada nesiklauso, ir kas nors visada sudūžta.

Ji dažnai pagalvoja, kaip jis visus įtikina esąs kietaodis, nors iš tiesų gali būti nepaprastai jautrus ir įžeidus. Kai Hedo ledo ritulio komanda gauna į kailį, atrodo, kad gauna ir jis. Kai vietinis laikraštis pavasarį parašė, kad „Bjornstado komanda atstovauja tam, kas šiuolaikiška, o Hedo – visam tam, kas sena ir atsilikę“, vyras priėmė tai kaip asmeninį įžeidimą, lyg būtų buvę parašyta,

kad niekam tikęs ir visas jo paties gyvenimas, ir vertybės. Klubas yra miestas, o miestas – jo šeima, štai koks jis nepajudinamai iš-tikimas, ir tai visada sukelia jame didžiausius kraštutinumus. Jis visada turi vaidinti kietą, jis niekada nebijęs, visada pirmas lekia tiesiai į katastrofą.

Šiais metais šalyje siautėjo baisūs miškų gaisrai. Nenukentėjo nei Hedas, nei Bjornstadas, bet vietovėse vos už poros valandų kelio buvo tikrai blogai. Jonis ir Hana su vaikais atostogavo, pirmą kartą po ilgo laiko. Jie kaip tik važiavo į piečiau esantį vandens pramogų parką, tačiau per radiją išgirdo naujienas. Juodu pradėjo ginčytis dar iki suskambant telefonui, o išgirdusi skambutį Hana suprato, kad jis iškart apgręš automobilį. Vaikai susigūžė ant galinės mikroautobuso sėdynės, nes buvo matę visa tai anksčiau: tokius pat barnius, riksmus ir sugniaužtus kumščius. Santuoka su kvailiu.

Joniui išvykus gesinti gaisro, televizijos reportažai ėmė rodyti kasdien vis baisesnius vaizdus. Kol vaikai užmigdavo verkdami, Hana apsimetinėjo, kad visai nesijaudina, o pati kasnakt pravirkdavo viena stovėdama prie virtuvės lango. Galiausiai jis grįžo namo, praėjus gal kiek daugiau kaip savaitei, nors jai atrodė, kad šimtui. Vyras buvo sulysęs ir toks purvinas, kad atrodė, jog odos taip ir nepavyko iki galo nušveisti. Stovėdama virtuvėje matė, kad jis sankryžoje išlipo iš automobilio ir parsvirduliavo likusį galelį. Atrodė taip, lyg bet kurią akimirką susmuks ir subyrės į dulkes. Hana nubėgo link virtuvės durų, bet jį buvo jau pamatę ir vaikai, tad dabar jie nulėkė žemyn laiptais, prasibrovė pro ją ir išpuolė laukan vienas per kitą. Hana liko stovėti prie lango, žiūrėdama, kaip jie šoko tėvui į glėbį ir visi keturi užsikorė ant jo didžiulio kūno tarsi beždžionėlės: Tobijas ir Tedas ant kaklo, Tesa ant nugaros, o mažasis Turė tik ant rankos. Jų tėvas buvo purvinas, prakaituotas ir išsekęs, bet vis tiek parnešė visus keturis į namą, lyg jie būtų besvoriai. Naktį jis miegojo ant čiužinio Turės kambaryje. Baigėsi tuo, kad ir kiti nuvilko ten savo čiužinius. Hana atgavo vyrą tik po keturių naktų. Tik tada atsidūrė jo glėbyje ir vėl galėjo įkvėpti jo marškinėlių kvapo. Paskutinį rytą jau taip pavydėjo savo vaikams, taip pyko ant savęs ir buvo tokia pavargusi nuo jausmų slėpimo, kad sviedė ant grindų prakeiktą vazą.

Kol klijavo vazą ir nebaigė darbo, niekas iš šeimynykščių nediršo jos kalbinti. Paskui vyras atsisėdo šalia jos ant grindų, kaip visada, ir sušnabždėjo: „Nepyk ant manęs. Man sunku, kai tu ant manęs pyksti.“ Kai Hana galiausiai jam atsakė, atrodė, kad jos balso stygos nutrūks. „Brangusis, juk ten net ne tavo teritorija, juk degė NE ČIA!“ Vyras atsargiai pasilenkė ir pabučiavo jos delnus. Hana delnais pajuto jo alsavimą. „Visi gaisrai yra mano.“ Kaip Hana už tai nekenė šio kvailio ir dievino. „Tavo darbas – grįžti namo. Tavo vienintelis darbas – grįžti namo“, – priminė ji. Vyras nusišypsojo ir paklausė: „Argi aš ne namuose?“ Žmona iš visų jėgų trenkė jam per petį. Ji yra sutikusi tiek daug kvailų vyrų, kurie įsikalba sau esą tokie, kurie pirmieji bėgtų į ugnį gelbėti kitų, tačiau jos kvailys yra iš tų, kurie iš tiesų taip ir elgiasi. Todėl juodu susibara kaskart jam išvažiuojant, nes ji kaskart supyksta pati ant savęs, kad šitaip išsigąsta. Ji visada ką nors sudaužo. Šįkart vazą. Ir susitrenkė krumplius. Prasadėjus audrai, kai vyras iškart nuėjo įkrauti telefono baterijos ir pasiruošti, Hana trenkė krumpliais tiesiai į spintelę. Dabar ji trina mėlynės ir keikiasi. Ji nori, kad vyras važiuotų, tiesiog tuo pat metu ir nekenčia, kad jam reikia, o jos emocijos išsilieja šitaip.

Jonis įžengia į virtuvę, Hana pakaušiu pajunta jo barzdą. Vyras manosi esąs kietas ir tvirtas, bet iš tiesų yra jautriausias iš visų – štai kodėl niekada ant jos nerėkia. Į langą beldžiasi audra. Abu žino, kad netrukus suskambs telefonas, kad jam reikės išvažiuoti, o ji ir vėl supyks. „Tą dieną, kai ji liausis pykusi, tu turėsi susirūpinti, nes tada ji tavęs nebemylės, – per vestuves įspėjo Jonį tėvas, o paskui juokdamasis pridūrė: – Tos moters dagtis ilga, bet joje daug parako. Saugokis!“

Galbūt Hana ištekėjo už kvailio, bet ir jai pačiai ne visi namie. Jos nuotaikos gali nustumti Jonį iki nuovargio ribos, o jos chaosas gali išvaryti jį iš proto. Vyrą ištinka panika, kai surūšiuoti daiktai guli ne savo vietoje, kai jis nebežino, kur viskas, – tai galioja ir gaisrinės automobiliui, ir drabužių spintai, ir virtuviniam stalčiui, – o jis ėmė ir vedė moterį, kuriai atrodo, kad net lovoje nereikia turėti nuolatinės vietos. Vieną vakarą Hana atsiguldavo iš vieno krašto, kitą vakarą iš kito, tiesiog bet kaip, o Jonis net

nebežinojo, kada dėl to sunerimti. Juk *lovoje* visi turi nuolatinę vietą? Be to, ji vaikšto po namus su batais, nesutvarko po savęs praustuvės ir nededa į tą pačią vietą sviesto ir sūrio peilių, todėl per kiekvienių sumautus pusryčius stalčiuje tenka ieškoti lobio. Ji netvarkingesnė net už vaikus.

Bet dabar ji ištiesia ranką ir pirštais perbraukia barzdą, o jo rankos apglėbia jos liemenį. O tada jau viskas gerai, kaip yra. Jie pažįsta vienas kitą. Hana susitaikė su tuo, kad gyvenimas su gaisrininku vyksta kitiems žmonėms nesuprantamu ritmu. Pavyzdžiui, jai teko išmukti šlapintis tamsoje, nes jiems apsigyvenus kartu pirmais kartais, kai vidurnaktį ji įžiebėdavo lubų šviestuvą, Jonis pagalvodavo, kad tai žybsinti gaisrinės lempa, pranešanti apie išvykimą į gaisrą. Jis pašokdavo vidury miego, apsirengdavo ir išlėkdavo prie automobilio, o ji atbėgdavo vienomis kelnaitėmis, nesuprasdama, kokį velnią jis daro. Buvo ne viena tokia sumaištis naktis, kol Hana susitaikė su tuo, kad Jonis neatsikratys tokios elgsenos. Be to, giliai viduje moteris ir nenorėjo, kad jis atprastų.

Jonis iš tų, kurie bėga į ugnį. Be jokių abejonių, nieko neklausdamas, tiesiog bėga. Tokių žmonių retai pasitaiko, tačiau juos pamatęs iškart atpažinsi.

Anai aštuoniolika metų. Ji dairosi per tėvo namų langą Bjornstado pakraštyje. Mergina truputį šlubuoja, nes neseniai per kovos menų treniruotę susižeidė kelį, kai vienmetis pasakė, kad merginos nemoka stipriai spirti. Ji spyrė taip, kad sulaužė jam šonkaulį, ir keliu trenkė į galvą. Nors ta buvo tuščia, visgi, deja, kieta, tad dabar Ana šlubčioja. Jos kūnas visada reaguoja žaibiškai, tačiau protas situacijas vertina lėtai. Merginai sunku suprasti žmones, tačiau gerai jaučia gamtą. Dabar mato lauke linguojančius medžius, pastebėjo dar ryte, ir gerokai anksčiau už kitus suprato, kad artėja audra. Gerų medžiotojų vaikai galiausiai išmoksta tai pajusti, o apylinkėse nėra sumanesnio medžiotojo už jos tėvą. Jis taip dažnai būna miške, kad Ana dažnai pamiršta skirtumą tarp medžioklės radijo stotelės ir telefono, todėl kai namuose

suskamba signalas, ji po kiekvieno sakinio sako „baigiau“. Miške mergaitė išmoko ir ropoti, ir vaikščioti, nes tai buvo vienintelė galimybė būti su tėvu. Miškas buvo jos žaidimų aikštelė ir mokykla. Tėvas išmokė visko apie laukinius gyvūnus ir nematomas žemės ir oro jėgas. Tai buvo jo meilės dovana. Kai dukra buvo maža, jis parodė, kaip sekti ir šaudyti; kai dukra paaugo, pasiimdavo ją, kai savivaldybė pranešdavo apie automobilių susidūrimą su žvėrimis, kai reikėdavo surasti sužeistus gyvūnus ir juos nušauti. Gyvendamas miškų apsuptyje išmoksti juos saugoti ir jausti jų apsaugą. Galiausiai imi laukti tų pačių dalykų kaip augalai – pavasario ir saulės, bet taip pat imi ir bijoti tų pačių dalykų – ugnies, savaime suprantama, bet gal dar labiau vėjo. Nes vėjo nei sustabdysi, nei užgesinsi, jis nesustoja nei prieš kamieną, nei prieš odą, jis viską sudaužo ir suknežina, nužudo viską, ką nori.

Taigi Ana išgirdo audrą medžių viršūnėse ir pajuto ją krūtinėje, nors lauke vis dar buvo tylu ir ramu. Į visas talpyklas ir kibirus ji pripylė vandens, iš rūšio parnešė žibalinę viryklę ir sudėjo naujus elementus į žibintus, tvirtinamus ant galvos; be to, surado žvakių ir degtukų. Galiausiai ji kelias valandas mechaniškai ir santūriai kapojo malkas ir privilkė jų į didįjį kambarį. Kai audra pasiekia Bjornstadą, ji uždaro duris ir langus ir garsiai barškėdama ima plauti indus, paleidusi per grotuvą savo geriausios draugės Majos dainas, nes jos balsas nuramina Aną, o visi kasdieniški Anos garsai nuramina šunis. Kai ji buvo maža, tie saugodavo ją, o dabar atvirksčiai. Paklausęs Majos, kas yra Ana, išgirsi: „Kovotoja.“ Tačiau ji taip sako ne tik todėl, kad Ana gali primušti bet ką, o labiau todėl, kad pati Ana yra daugoma gyvenimo nuo pat gimimo, tik kad nepavyko jos uždaužyti. Ana nepalaužiama.

Šiais metais ji pabaigs Bjornstado gimnaziją, tačiau suaugo jau seniai. Tėvų, besislepiančių butelio dugne, dukros subręsta greičiau. Kai Ana buvo dar maža, tėvas išmokė kurstyti ugnį židinyje – visada įdėti pliauskų tinkamu metu, kad ji neužgestų. Kai jam užaina gėrimo periodai, kartais kelias dienas, o kartais mėnesius, tėvas lygiai taip pat „kursto“ savo girtumą. Jis niekada netampa bjaurus, net netriukšmauja, tiesiog niekada iki galo neišsiblaivo. Jis pramiegos visą šią audrą, knarkdamas ant savo

kėdės svetainėje tarp visų Anos taurių iš kovos menų varžybų, kuriomis jis taip didžiuojasi. Šalia Anos vaikystės nuotraukų, iš kurių ji kruopščiai iškirpo savo motiną. Tėvas per daug girtas, kad girdėtų skambantį telefoną. Ana plauna indus ir pagarsina muziką virtuvėje. Šunys guli prie jos kojų ir taip pat negirdi. Telefonas skamba, skamba, skamba.

Galiausiai suskamba durų skambutis.

„Nieko baisaus, tik šiek tiek pučia“, – sušnabžda Jonis. Hana stengiasi tuo patikėti. Dabar jis ne gaisrus gesins, o kartu su kitais ugniagesiais, pasiėmę motorinius pjūklus, eis traukti nuo kelių nugriuvusių medžių, kad galėtų pravažiuoti kitos gelbėjimo tarnybos ir socialinė pagalba. Vyras pabamba, kad dirbti čia gaisrininku reiškia devyniasdešimčia procentų būti medkirčiu, tačiau Hana žino, kad jis tuo didžiuojasi. Jonis priklauso šiam miškui.

Apsisukusi Hana pasistiebia ir įkanda jam į skruostą. Vyro keliai sulinksta. Jis didžiausias ir stipriausias beveik visur, kur bepasirodytų, tačiau žino, kad kilus gaisrui, jeigu jų vaikai būtų kitapus jo, Hana pultų į jį greičiau už vyrą. Hana sudėtingo būdo, maištinga ir aštraus liežuvio, jai tikrai sunku įtikti, tačiau Jonis myli ją labiausiai už visiškai šiuurščiai bekompromisius globos instinktus. „Mes padedame tiems, kuriems galime“, – visada sušnabžda ji vyruvi į ausį po blogiausių dienų, jam arba jai ko nors netekus darbe. Kaip gaisrininkas jis turi būti pasirengęs susidurti su mirtimi kiekviename žingsnyje, o ji dirba akušere, todėl mirtį išvysta blogiausiomis akimirkomis – pirmosiomis Gyvybės sekundėmis. Ji taip sako norėdama ir paguosti, ir abiem priminti apie pareigą. Mes padedame, jei galime, kai galime, tiems, kam galime. Tai tam tikras darbas, skirtas tam tikram žmogui.

Jonis lėtai ją paleidžia, niekaip nepripranta, kad tokia apsisleidusi peštukė vis dar valdo jį, kaip tik panorėjusi. Vyras nueina patikrinti, ar jo telefono baterija kraunasi. Hana ilgai stebi jį, niekaip nepriprasdamą, kad tokiam bambekliui pedantui ir po

dvidešimties metų ji vis dar nori nuplėšti drabužius, vos tik tas į ją dirsteli.

Prieškambaryje suskamba telefonas. Laikas. Hana užsimerkia, nusikeikia ir pasižada nesibarti. Jis niekada nepažada grįžti nesužeistas, nes tai reiškia nesėkmę. Jonis tik pasako, kad ją myli, pakartoja daug kartų, o ji atrėžia: „Tavo paties labui.“ Telefonas skamba, Hana pagalvoja, kad vyras tualete, nes neatsiliepia. Moteris šūkteli jį vardu, nes vėjas jau kurtinamai virpina langų stiklus. Vaikai stovi išsirikiavę ant laiptų, pasiruošę apkabinti atsiveikindami. Tesa laiko visus jaunesnius brolius: Tobiją, Tedą ir Turę. Vyruui atrodė juokinga, kad vaikai turėtų vardus iš tos pačios raidės, tačiau įsimylėjęs jų mamą sutiko, kad ji galės išrinkti jiems vardus, jeigu jis galės išrinkti šunims. Šuns jie niekada neįsigijo. Ji visada buvo geresnė derybininkė.

Turė verkia įskniaubęs sėsei į megztnių, niekas neliepia jam liautis. Jie taip pat verkdavo, kai buvo maži, nes šeimoje yra ne vienas gaisrininkas – jais virsta visi šeimos nariai. Jie negali sau leisti atsiriboti – „tai vyksta ne mums“. Jie privalo žinoti, kaip yra iš tikrųjų. Taigi tėvų susitarimas paprastas – niekada neatsidurti pavojuje abiem. Jei atsitiktų blogiausia, vienas turi likti su vaikais.

Prieškambaryje Jonis garsiai atsiliepia telefonu, galiausiai sušunka, bet niekas neatsiliepia. Pagalvojęs, kad netyčia paspaudė ne tą mygtuką, patikrina skambučių sąrašą, bet nuo tada, kai prieš dešimt minučių kalbėjosi su mama, daugiau niekas neskambino. Telefonas suskamba dar kelis kartus, kol jis galiausiai supranta, kad plyšauja ne jo, o Hanos telefonas. Ta sutrikusi atsiliepia, spoksodama į numerį, išgirsta vadovo balsą. Po trisdešimties sekundžių ji išbėga.

Nori suprasti žmones? Iš tiesų suprasti? Tada turi žinoti visa, ką geriausia sugebame padaryti.

4

Laukiniai

Benjis pabus nuo smūgio. Atsisėdęs nežinos, kur esąs. Pagirios sujauks visus matmenis, jis jausis per didelis kambaryje, lyg būtų pabudęs lėlių namelyje. Nieko neįprasta, tai vyksta jau seniai – dabar kasryt atsimerkia priblokštas, kad vis dar gyvas.

Tai bus diena po audros – jis to dar nežinos. Nežinos, ar pamiršo, ką sapnavęs, o gal vis dar sapnuoja. Ilgi plaukai kris ant akių, skaudės kiekvienas sąnarys ir sausgyslė. Jo kūnas vis dar tvirtas ir raumeningas po gyvenimo su ledo rituliu, tačiau jam dabar dvidešimt metų, o beveik dvejus neavėjo pačiūžų. Benjis nusirūkęs ir sulysęs dėl prastos mitybos. Pamėginęs pakilti nuo lovos suklops ant vieno kelio, grindimis per cigaretinį popierių tarp žiebtuvėlių ir aliuminio folijos likučių nuriedės tušti alkoholio buteliai. Galvos skausmas sugriebs taip smarkiai, kad net delnais suspaudęs ausis nesusigaudys, ar triukšmas sklinda iš išorės, ar iš jo paties vidaus. Tada dar vienas smūgis, siena sudreba taip, kad jis pasilenkia išsigandęs, jog išduš langas virš lovos ir palaidos jį po šukėmis. Kambario kampe vis skamba, skamba, skamba jo telefonas.

Prieš dvejus metus jis išvyko iš Bjornstado ir visą tą laiką keliavo. Paliko vietą, kurioje gyveno visą gyvenimą, ir ėmė trankytis traukiniais, plaukiojo laivais, tranzavo sunkvežimiais, kol pakelių miestuose neliko ledo ritulio komandų. Jis pasiklydo tyčia, niokodamas save visais įmanomais būdais. Tačiau ir aptiko dalykų, kurių nežinojo besiilgęs. Žvilgsnių, rankų, kvėpavimo į sprandą.

Šokių aikštelių be klausimų. Kad išsilaisvintų, reikėjo chaoso, ir vienatvės, kad nebebūtų vienišas. Neturėjo nė minties apsisukti ir grįžti namo. Dabar namai galėjo būti ir svetima planeta.

Ar jis laimingas? Jeigu šito klausai, galbūt visiškai jo nesupranti. Laimės jis niekada nesitikėjo.

Jis stovės prie lango viešbučio kambarėlyje, pagiringas ir dar gerai neatsibudęs, žiūrės į pasaulį, bet nebus jo dalis. Gatvėje bus susidūrę du automobiliai – nuo to smūgio garso jis ir pabudo. Žmonės rékia. Benjo ausyse aidi. Aidi, aidi, aidi, kol jis galiausiai susivokia, kad tai telefono signalas.

– Alio? – išspaus jis užkimęs, nes daug valandų bus nekalbėjęs, o iki to – aiškiai per daug.

– Tai aš, – sušnabždės jo vyriausioji sesuo, prislėgta ir pavargusi.

– Adre? Kas atsitiko?

Ji atsargiai rinks žodžius. Benjis per toli, kad ji galėtų palaikyti jį kaip sesuo savo jaunėlį brolių, kuri privalo tai papasakoti. Jis viską išklauskis tylėdamas – visą gyvenimą treniravosi neparodyti, kad jame kas nors užgęsta.

– Mirė? – galiausiai išspaus jis ir seseriai teks pakartoti, lyg jis būtų pamiršęs dalį savo kalbos.

Paskui tik sušnabždės „gerai“. Jam iškvėpus sesuo išgirs tik šnaresį – tai viskas, ką sukelia slėgio banga, plyšus širdžiai.

Jis išjungs pokalbį ir susikraus krepšį. Greitai, nes jis keliauja beveik be daiktų, visada pasiruošęs viską palikti už nugaros.

– *What's going on? What time is it?** – sušnabžda kitas balsas iš lovos.

– *I have to go*, – sako Benjis jau išeidamas, vis dar pusnuogis. Po saulėje praleistų mėnesių didelė lokio tatuiruotė ant rankos atrodo blyškesnė, o daug rožinės spalvos randų išryškėję įdegusioje odoje, kaip būna laukiniams. Jų daugiau ant krumplių nei veide, nes jis už daugumą kitų labiau moka būti laukinis.

– *Go where?*

– *Home.*

* Kas vyksta? Kiek valandų? – Turiu eiti. – Kur? – Namu. (angl.)

Balsas kažką suriks pavymui, tačiau Benjis jau bus pusiau nulipęs laiptais. Jis galėtų šūktelėti atgal ir pažadėti paskambinti viršuje likusiam vyrui, tačiau jei ko Benjis ir išmoko ten, kur užaugo, – tai kad nebeturi jėgų kam nors meluoti.